

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ŠKOLNÍ 24, BYSTRÉ 569 92
9. ROČNÍK

DROBNÉ SAKRÁLNÍ PAMÁTKY
na území obcí Sulkovec, Nyklovice
a v jejich okolí

Zpracoval : Monika Nykodýmová
Kristýna Hegrová

Školní rok 2011/2012

Prohlašujeme, že jsme absolventskou práci vypracovaly samostatně.

Děkujeme za pomoc při zpracování tématu našemu garantovi p. u. Neudertovi, paní Heleně Marečkové a paní Kudové ze Sulkovce za zajímavé informace, projevenou ochotu a čas a i všem dalším pamětníkům, kteří nám svou vzpomínkou pomohli tuto práci doplnit.

V Sulkovci 1. 6. 2012

Kristýna Hegrová, Monika Nykodýmová

1. Obsah

1. Obsah	3
2. Úvod	4
3. Sulkovec	5
3.1 Popelkův kříž	5-6
3.2 Obrázek v Panském lese	7-8
3.3 Kříž u Cibulkové cesty	9-10
3.4 Kříž na Drahách	11-12
3.5 Kříž u Panského lesa	13-14
3.6 Jílkův kříž	15-16
3.7 Kříž u Marečkových polích	17-18
3.8 Jandlův kříž.....	19-20
3.9 Klodnerův kříž.....	21-22
3.10 Kříž u kostela	23-24
4. Mapa Sulkovce	25
5. Nyklovice	26
4.1 Onrův kříž	26-27
4.2 Linhartův kříž	28-29
4.3 Kříž u kaštanů	30-31
4.4 Kaplička sv. Jana Nepomuckého	32-33
4.5 Ocáskův kříž	34-35
5. Mapa Nyklovi	36
6. Závěr	37
7. Zdroje	38

2. Úvod

V úvodu naší práce uvádíme pro upřesnění význam slova sakrální. Ve slovníku cizích slov se význam tohoto slova vysvětluje jako bohoslužebný, svatý, posvátný. Můžeme tedy říci, že Vás v naší absolventské práci budeme seznamovat s památkami s náboženskou tematikou.

Jednotlivé památky v práci nejprve ohodnotíme číslem ze stupnice 1-5, přičemž číslo jedna je hodnocení výborné, podobně jako při školním známkování - číslo pět signalizuje památku nejhůře hodnocenou, a to především z hlediska jejího vizuálního dojmu a samozřejmě také podle technického stavu památky.

1. Stav památky je výborný, je opravená a udržovaná, není nutný žádný zásah.
2. Památka udržována nepravidelně, vyžaduje pouze drobné opravy
3. Památka zanedbaná, vyžaduje rozsáhlé opravy
4. Stav památky ohrožuje její existenci, nutné urychlené rozsáhlé opravy
5. Památka zničená, památku nelze obnovit

Dále uvádíme přibližně místo, kde se památka nachází, vzhledový popis, fotografii a popř. historickou nebo zlidovělou zmínku či historku o uvedené památce.

3. Sulkovec

3.1 Popelkův kříž

Hodnocení památky 1

Umístění památky: Křížek se nachází v blízkosti“statku u Michalů“, v současnosti zde bydlí rodina Popelkova.

Popis památky: Kříž je vysoký asi 2,5m, šíře je 1 m. Zdobený litinový kříž je zasazen do kamenného podstavce. Je na něm pozlacená socha ukřižovaného Ježíše. Stojí na okraji pole, mezi dvěma košatými třešněmi. Od kříže je pěkný pohled na horní část obce Sulkovec. Je velmi dobře udržovaný rodinou Popelkovou.

Z dějin tohoto obrázku víme: Vypráví se, že kříž dala postavit selka z Michalova statku. Za první světové války byl její muž odveden na frontu. Selka zůstala ze čtyřmi malými dětmi na statku sama, starost o hospodářství a děti pro ni byla velmi náročná. Práce na polích a velká bída v té době byla pro selku velkou zkouškou. Nechala tedy postavit tento kříž, jako přímluvu k Bohu o šťastný návrat jejího muže, hospodáře z války domů. Válka se chýlila ke konci, ale o hospodáři pořád nebyla žádná zpráva. Selka už ztrácela veškerou naději, až jednou pozdě večer zabušil kdosi na dveře. Dveře se rozletěli a na prahu stál zarostlý a vyčerpaný člověk. Sesunul se na nejbližší židli a vysílením nemohl ani promluvit. Děti se vzbudily a všichni se nahrnuli do světnice a prohlíželi si podivně vyhlížejícího muže. Až po chvíli selka konečně poznala svého manžela. Všichni šťastně vítali hospodáře a selka hned dala ohřát kotlík zelné polévky, do které vyklepla pro posílení několik vajec. Děti prý vzpomínali, že od té doby už věděli, že se bude dařit lépe, vždyť matka vejce vždy šetřila a polévka se jedla jen řídká, sotva s trochou brambor.

3.2 Obrázek v Panském lese

Hodnocení památky 2

Umístění památky: Obrázek se nalézá v Panském lese, při lesní cestě mezi obcí Sulkovec a Bystré, téměř při východu z lesa směrem na Sulkovec. Je umístěn na hraničním památném buku, na rozhraní Čech a Moravy. V současné době je ze stromu díky zásahu blesku dosti strašidelné torzo.

Popis památky: Tento obrázek není sice typickým příkladem sakrální památky, ale pro občany Sulkovce je toto místo velmi známé a oblíbené, proto jsme se ho rozhodly v naší práci uvést. Obrázek je vysoký asi 0,3m × 0,2 m široký. Má tvar obdélníku. Na obraze je znázorněna Svatá rodina. Svatý Josef, který má na sobě modré šaty a hnědý plášť, Panna Marie v modrém rouchu s bílým závojem na hlavě a mezi nimi malé dítě, Ježíšek v bílé košilce. Každému září nad hlavou svatozář. Pozadí obrazu tvoří pohled na pohoří a v dálce je vidět moře. Obraz je zasklený v prostém dřevěném rámu. Pod obrazem někdo připevnil umělou květinu.

Z dějin tohoto obrázku víme: V Bystrém měli starostu, který se jmenoval Matěj Myslivec. Za švédských válek drancovali Švédové obce. Jeden udavač jim řekl, že obec Bystré má peníze pro děti ze sirotčince. Švédové starostu nutili k vyzrazení úkrytu peněz. Aby získal starosta čas, oznámil Švédům, že zakopal peníze pod strom v Panském lese, kde se nyní obrázek nachází. Švédi kopali pod stromem, ale nic nenašli. Mezitím běžel špion do Poličky a přivedl oddíl z Poličky. Švédi uslyšeli trubky nepřátel a dali se na ústup před značnou přesilou. Starosta byl však odvečen a zabit. Peníze pod stromem nikdy schované nebyly, a díky statečnosti starosty byly uchráněny před Švédy.

3.3 Kříž u Cibulkové cesty

Hodnotíme známkou 2.

Umístění památky: Kříž se nachází u hlavní silnice vedoucí mezi obcemi Sulkovec a Nyklovice, po levém okraji při výjezdu z obce Sulkovec.

Popis památky: Kříž je železný, vysoký asi 226 cm, široký 50 cm. Kovové části kříže prošly renovací, ale betonový podstavec je v horším stavu. Na vrcholu kříže je latinský nápis INRI- to je v překladu zkratka: „*Ježíš Nazaretský, král židovský.*“ Pod nápisem se nachází soška ukřižovaného Ježíše. Pod soškou je druhý nápis: „JSEM ‘‘, pod ním je vyobrazená modlící se Panna Marie s křížkem. Překvapilo nás, že na podstavci byly položeny drobné mince.

Z dějin této památky víme: Rodina Cibulkova už v obci nežije a nám se ani o tomto křížku od pamětníků nepodařilo nic zjistit.

3.4 Kříž na Drahách

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Kříž se nachází při vjezdu do Sulkovce po tzv. staré silnici pod obecním vodojemem, od nepaměti se tu říká Na drahách. Stojí mezi dvěma velkými lípami.

Popis památky: Kříž je vysoký přibližně 159 cm a je široký 61 cm. Kovové části jsou natřeny černou barvou, nápisy jsou zvýrazněny zlatou barvou. Na vrcholu kříže je nápis INRI. Na kříži se nachází ve spodní části ještě jeden nápis, ale ten se nám nepodařilo rozluštit. Mezi oběma nápisy je socha ukřižovaného Ježíše Krista. Kříž je zasazen do betonového podstavce, který je porostlý mechem, až na tuto drobnost se nám památka jeví v dobrém stavu.

Z dějin této památky víme: O této památce se nám nepodařilo zjistit žádná zajímavost. Paní Marečková vzpomíná, že vždy u kříže pod lipami odpočívali a svačili při sběru kamení a jiných polních pracích.

3.5 Kříž u Panského lesa

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Kříž se nachází na křižovatce polních cest mezi Sulkovcem a Bystrým, Nyklovicemi a Ubušínem.

Popis památky: černý litinový kříž s pozlacenými soškami ukřižovaného Ježíše na kříži a modlíci se Panny Marie. Výška kříže je asi 180 cm, šířka 59 cm. Kovová část kříže je nově opravena, ovšem celý vzhled kazí starý, mechem porostlý a oprýskaný podstavec. Díky tvrdým povětrnostním podmínkám tohoto místa se dá tento detail přehlédnout a památka se nám zdá tedy dobře udržovaná.

Z dějin této památky víme: jako většina křížů uvedená v naší práci, byl i tento kříž vystavěn u tzv. staré silnice. Ta sloužila převážně šlechtě k cestám mezi Kunštátským a Jimramovským panstvím.

3.6 Jílkův kříž

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: U staré silnice na Jílkových polích, téměř u Panského lesa.

Popis památky: Betonový kříž je vysoký asi 190 cm a široký 85 cm. Je na něm pozlacený ukřižovaný Ježíš a na podstavci je text: „ Pochválen buď Pan Ježíš Kristus , stůj zde synu, dcero má kam pak vede cesta tvá, vštip si v srdci obraz můj slastný bude odchod tvůj´´. Kříž je zarostlý trávou, celý zašedlý, působí spíš jako pomník. Na kříži je uveden autor kříže B. Píkhart z Poličky.

Z dějin této památky víme: Kříž byl postaven již v dávných dobách rodinou Jílkových, kteří vlastnili velký statek a polnosti v Sulkovci. Rodina zde žije dodnes. Jílkovi však už dnes neví, proč byl kříž postaven. Víme však, že poslední opravu kříže asi v padesátých letech nechal udělat jeden z rodiny Jílků, žijící v té době ve Velkém Tresném. Měl čtyřletou holčičku, která si v zimě při sáňkování velmi těžce zranila obličej o ostnatý drát, kterým byly ohraničeny pastviny pro ovce. Dívka měla rozřízlý obličej a nemohla jíst, její stav byl velmi vážný, ale nakonec se uzdravila. Jako poděkování Bohu dal pan Jílek křížek opravit. Kříž je zarostlý trávou, kamen je vybledlý, ale líbí se nám, dýchá z něj totiž historie.

3.7 Kříž na Marečkových polích

Hodnotíme známkou 3

Umístění památky: Kříž se nachází u polní cesty mezi Sulkovcem a Nedvězím. Je postaven v malém březovém hájku a obklopuje ho hustý porost borůvčí.

Popis památky: Kříž dal postavit zřejmě někdo z rodiny Marečkových, kteří měli v Sulkovci statek. Výška kříže je asi 200 cm, šířka 75 cm. Železný kříž s ukřižovaným Ježíšem je upevněn v betonovém podstavci z malých kamenů. Litinové části kříže jsou zrezivělé a nápisy na oválných deskách už jen málo čitelné. Památka je na velmi pěkném místě a podle nás by si zasloužila opravu.

Z dějin této památky víme: O tomto křížku se nám nepodařilo nic zjistit, víme jen, že při práci na poli se tady v hájku často svačilo a nejednou, když se strhl déšť, sloužil hájek jako skrýš před deštěm.

3.8 Jandlův kříž

Hodnotíme známkou 1

Umístění památky: Stojí u tzv. staré silnice mezi Sulkovcem a Ubušínem. Od kříže je pěkný výhled na kopce za Novým Městem a také na obec Nedvězí. Od Sulkovce je tento kříž vzdálen asi 1km.

Popis památky: Tento kříž je v Sulkovci a okolí ojedinělý. Je celý ze dřeva, malba Ježíše je barevně provedena na sololitu, v nedávné době ji renovoval truhlář ze Sulkovce, pan Kuda. Celý kříž je ukotven mezi dvěma obrovskými javory. Je vysoký asi 3,5m a široký 1,5m. Stojí také u staré silnice mezi Sulkovcem a Ubušínem.

Zajímavosti: Kříž je jako jediný v okolí Sulkovce celý ze dřeva, socha Ježíše není litinová, ale dřevěná, moderně a barevně provedena.

3.9 Klodnerův křížek

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Křížek se nachází po pravé krajnici hlavní silnice směrem na Jimramov, mezi dvěma javory.

Popis památky: Kříž je z litiny, podstavec je betonový. Výška kříže asi 190cm, šířka 90cm. Černý kříž je zdoben postříbřenými prvky a i socha ukřižovaného Ježíše a pod ním modlící se Panna Marie jsou zdobeny stříbrnou barvou. Na litinové desce je nápis:“ Já jsem vzkříšení a život“. Křížek patřil rodině Klodnerově. V současnosti se o křížek starají Bártovi. Před křížkem mívají vysazené sezonní květiny. A někdy je u křížku i váza s malou kytičkou. Křížek je udržovaný v dobrém stavu.

Z dějin této památky víme: Kříž byl postaven jako přímůva k Bohu, za zdraví, štěstí, úrodu a boží požehnání pro rodinu Klodnerovu. I zde se lidé scházivali k odpočinku a modlitbě při těžké práci na poli a byl také jedním ze zastavení při procesí za dobrou úrodu.

3.10 Kříž u kostela

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Křížek se nachází před kostelem sv. Havla hned u vstupních dveří.

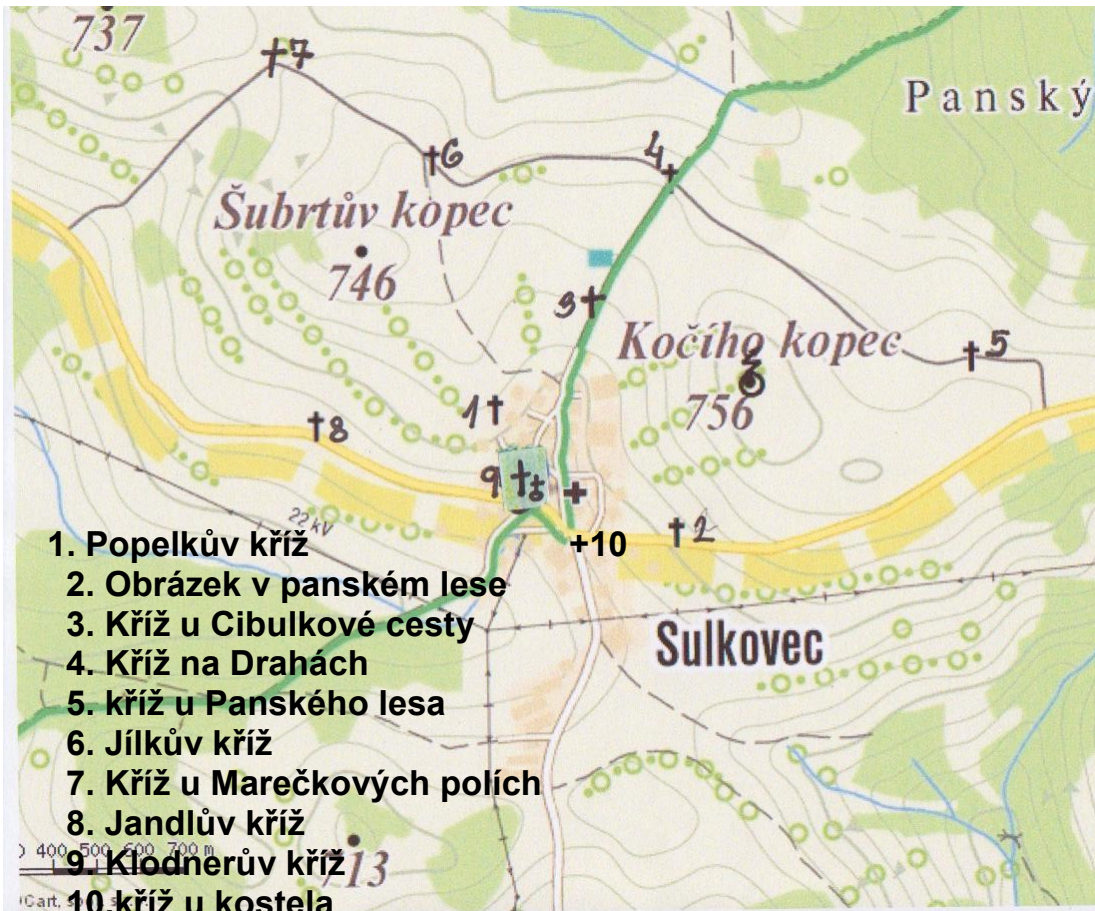
Popis památky: Litinový kříž je upevněn na kamenném podstavci. Křížek je asi 2m vysoký a 50cm široký. Na černém kříži je postříbřený, ukřížovaný Ježíš a nápis INRI. Podstavec kříže pochází z roku 1848, toto datum je zde i vytesáno. Samotný kříž je po nedávné rekonstrukci.

Zajímavosti: Kříž sloužil jako první a i poslední zastavení při poutích a procesích. V Sulkovci se konala tzv. procesí za úrodu. Od sv. Marka do žní se třikrát až čtyřikrát sulkovští věřící sešli a společně se vydali procesím po místních křížkách v polích. Modlily se a zpívali náboženské písně za dobré počasí a hojnou úrodu.

4. Mapa Sulkovce

5. Nyklovice

5.1 Ondrův kříž

Hodnotíme známkou 3

Umístění památky: Kříž se nachází u hlavní silnice z Nyklovic do Bystrého. Z každé strany křížku roste mohutná lípa.

Popis památky: kříž je asi 200 cm vysoký a 56 cm široký. Nachází se na vysokém kamenném podstavci. Na podstavci je připevněn litinový kříž. Ve středu kříže je nápis INRI, nad nápisem je soška ukřižovaného Ježíše. Kříž je zčásti zrezivělý. Památka je zarostlá kopřivami a jiným plevellem.

Z dějin této památky víme: Vypráví se, že když se vracely dvě ženy z Nyklovic z trhu z Bystrého domů, strhla se velká bouře. Ženy běžely rychle domů, ale těsně před Nyklovicemi je dohnal velký liják. Schovaly se pod mohutný strom, který tam tehdy stál. Když už se zdál konec bouře, najednou se zablýsko a velký blesk uhodil přímo do stromu, pod kterým ženy stály. Ženu, která se tiskla ke kmeni, blesk na místě zabil. Rodina strom prý skácela a na jeho místo nechala vystavět kříž.

5.2 Linhartův kříž

Hodnotíme známkou 1

Umístění památky: Křížek leží v dolní části obce Nyklovice, u cesty vedoucí kolem koupaliště směrem k chalupám Rozmarů a Linhartů.

Popis památky: Na kamenné podezdívce je umístěn kovový kříž. Na kříži je pozlacená soška ukřižovaného Ježíše. Na vyzděném podstavci z kamenů je připevněna deska s vyrytým nápisem “ Pochválen buď Ježíš Kristus.“ Před křížem je položen velký plochý kámen. Kolem křížku jsou nasázeny dřeviny, aby byl chráněn před povětrnostními vlivy. Ke křížku nosí paní Rozmarová i paní Linhartová pravidelně květiny, když jsou delší dobu v Brně, jsou u křížku alespoň umělé květy. Na křížku je vidět, že je o něj a jeho okolí dobře postaráno.

Z dějin této památky víme: Kříž postavil pan Linhart, litinový kříž je vyroben ve slévárně v Blansku, podstavec vyrobil pan Linhart sám. Křížek byl vysvěcen asi před třemi lety panem farářem Jakubem Holíkem, který v místní farnosti působil.

5.3 Kříž u kaštanů

Hodnotíme známkou 1

Umístění památky: křížek leží přímo na návsi naproti kapličky sv. Jana Nepomuckého. Křížek je viditelný z hlavní silnice vedoucí na Sulkovec. Nad ním se tyčí mohutné kaštiny.

Popis památky: Na velkém kamenném podstavci je umístěn železný kříž. Celý křížek je vysoký asi 280 cm a široký 70 cm, na něm je pozlacená socha ukřižovaného Ježíše, nad ním se nachází opět pozlacený nápis INRI. Celý dojem pěkně udržovaného kříže podle nás kazí nevzhledný plot, který je z neznámých důvodů umístěn kolem celého podstavce kříže.

Z dějin této památky víme: Kříž byl dříve umístěn samostatně bez podstavce, v roce 1942 byl při úpravách kapličky sv. Jana Nepomuckého postaven betonový podstavec a kříž byl do něho ukotven.

5.4 Kaplička sv. Jana Nepomuckého

hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Památka leží přímo na návsi obce, u obecní požární nádrže, při levém okraji silnice mezi Nyklovicemi a Sulkovcem.

Popis památky: Kaplička je zasvěcena sv. Janu Nepomuckému. Stavba je zděná s malou zvonící, za zamřížovanými prosklenými dveřmi můžeme vidět malý oltář s obrazy svatých, který je ozdoben květinami a svíčkami. Kaplička je udržovaná pravidelně opravovaná, přesto jsou na ní vidět stopy vlhkosti a znečištění od místní silnice.

Z dějin této památky víme: Kaplička byla postavena v roce 1864. Její zvon byl v první světové válce zrekvírován, tzn. byl roztaven a použit na výrobu zbraní. Ale ještě v průběhu války byl nahrazen zvonem ocelovým. Podle historického zápisu byl nový zvon upevněn 10. 8. 1918. Po zbudování nové kaple slouží především jako zvonička. Její zvon zve k bohoslužbám v nové kapli a doprovází místní občany na jejich poslední cestě.

5.5 Ocáskův kříž

Hodnotíme známkou 2

Umístění památky: Kříž se nachází u hlavní silnice z Nyklovic do Sulkovce u první zatáčky na kopci nad obcí Nyklovice.

Popis památky: Celý křížek včetně podstavce je z kamene. Výška kříže je asi 3m, šířka 1,1m. Na kamenném kříži je upevněna pozlacená soška ukřižovaného Ježíše, pod ním je pozlacená soška modlící se panny Marie. Nápis na spodní straně podstavce zní: "Pochválen Pan Ježíš Kristus", dál nápis ještě pokračuje, ale je už nečitelný. Kříž stojí mezi dvěma lípami, je odtud pěkný výhled na údolí Vírské přehrady.

Z dějin této památky víme: Vypráví se, že křížek je postaven na památku smutné události, která se tu stala před mnoha lety. Při polních pracích se na okraji pole rozdělal oheň a pálila se bramborová nat'. Jedna matka, která na poli také pracovala a měla sebou malé batole, dítě uspala, položila ho pod strom a šla pokračovat v práci. Když po nějaké době zašla dítě zkontrolovat, nemohla ho nikde najít. Všichni lidé nechali práce a pomáhali matce dítě hledat. Až jeden člověk se náhodou zadíval do ohně a uviděl ohořelé tělíčko, které se už nepodařilo zachránit. Dítě se zřejmě vzbudilo a přitahováno ohněm, dobatolilo se až k němu a tam ho zasypala hromada hořící bramborové natě. Křížek byl prý postaven jako vzpomínka na tuto smutnou událost.

6. Mapa Nyklovic

7. Závěr

Cílem naší práce bylo zmapování drobných místních sakrálních památek.

Při focení jednotlivých křížků jsme nachodily sice pár kilometrů, ale uvědomily jsme si, kolikrát už jsme kolem nich dříve prošly, aniž bychom si je lépe prohlédly, přečetly nápisy na nich, zamyslely se, proč tu vlastně stojí, kdo je postavil...

Při pátrání o jejich minulosti jsme zjistili, že už vlastně nikdo neví, proč byly vystavěny, kdy nebo kým. Strávily jsme zajímavé a pěkné chvílky při návštěvách pamětníků, poslechly si spoustu poutavých vzpomínek.

Možná se zdá, že jsme při hodnocení těchto památek byly málo kritické.

Stojí tu však celá desetiletí, jsou součástí krajiny, čelí u nás tuhým povětrnostním podmínkám, a přesto dokáží, aby se u nich člověk zastavil, odpočinul si, zavzpomínal.

My jsme si uvědomily, jak je důležité naslouchat vzpomínkám starších a předávat je dál, vždyť sami jsme poznaly, kolik věcí se stává zapomenutými. Jsme zahlceni informacemi ze všech možných medií, ale udělejme si čas na vzpomínky našich babiček, zastavme na chvíli čas, prospěje to jistě nám všem!

8. Zdroje

- materiály o místních památkách uložené na Obecním úřadu v Sulkovci
- internetové stránky www.on-line-slovník.cz, www.krasnecsko.cz ,
www.farnostijimramovska.cz , <http://info.bystricenp.cz>